

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIV. évfolyam

Subotica, SZOMBAT, 1923 november 24.

321. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt

TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8-58, Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

SZERKESZTŐ: Dr. J. Alexandra-utca 4 szám alatt

Kiadóhivatal: Dr. J. Alexandra-utca 1 (Lelbach-palota)

Fonák munkásképzés

Nem tehetünk róla, de még mindig azokat a kérdéseket tartjuk legfontosabbaknak, amelyek az ország gazdasági életének emelésével s az azoknak a problémáknak megoldásával foglalkoznak, melyeket a több, a zavartalanabb, az eredményesebb termelés feladatai vetnek fel.

Az ipari vállalatok vezetőit most legfőképpen az a miniszteri rendelet foglalkoztatja, mely az idegen szakmunkások beutazását megnehezíti s az itt tartózkodók részére csupán hat havi tartózkodási engedélyt helyez kilátásba. E miniszteri rendelet alapján felhívták a vajdasági ipari vállalatokat, hogy a speciális munkakörökre olyan munkásokat képeztesse ki, akik állampolgárok, mert hat havi tartózkodás után minden idegen szakmunkást ki fognak az országból utasítani.

Ezt a rendelkezést elgondolásában elhibázottnak, hatásában katasztrófálisnak tartjuk. A mai szállítási viszonyok mellett minden nemzeti közönség arra törekszik, hogy a saját határain belüli termeléssel tudja kielégíteni szükségleteit. Az ipari telephely dogmáját a szállítási nehézségek és az állami elzárkózás politikája megdöntötték. Annak az országnak is, melyet természeti viszonyai mezőgazdasági termelésre utalnak, gondoskodnia kell arról, hogy az ipari termelést is meghonosítsa buzatermő földjén. Am az ipari termelésnek elengedhetetlen és pótolhatatlan tényezője: a munkás. A mezőgazdasági kultúra évszázados fejlődését a mezőgazdasági munkás ismereteinek évszázados fejlődése tette lehetővé.

Ha valahol Kanadában az őserdők földjét mezőgazdasági művelés alá akarnák törni, bátran vihetnének ki a Vajdaságból mezőgazdasági szakmunkást, mert sem az ipari proletáriátus munkanélküliei, sem a barbár népek a föld okszerű műveléséhez nem értenek. De ha a Vajdaságban olyan iparágakat akarnak meghonosítani, amilyenek eddig még nem voltak, vagy ha a meglévő iparágakat akarnak fejleszteni, modernebbé tenni, vagy a megnövekedett szükséglethez s a versenytársak produktivitásához mérten átalakítani, akkor nem nélkülözhetik azokat a szakmunkásokat, akik tudásukat, hozzáértésüket, ismereteiket a legfejlettebb üzemekben eltöltött, sokszor évtizedes szolgálatuk alatt szerezték. Azzal a munkásgárdával, melyet a kenyereket vesztett mezőgazdasági munkások sorából lehet összeszedni, vagy melynek tagjai primitív kisüzemek kezdetleges munkaviszonyai közül kerülnek ki,

nem lehet modern kémiai gyárak üzemben tartani, nagyszabású szövőgyár gépeit vezetni, vagy akár: fentartani a vajdasági cukorgyárak mai üzemét.

Csak a járatlanság oldhatja meg úgy a munkásképzés problémáját, hogy az idegen szakmunkások hat hónap alatt képeznek ki utódjukat. Ennek az elgondolásnak több hibája van. Egyrészt olyan komoly és megbízható szakmunkást alig lehet találni, aki otthagyja állását és hat hónapra eljön idegen országba. Vagy csak olyan munkást lehetne hat hónapra idehozni, aki állás nélkül van otthonában s nincs is kilátása állandó munkára, — a tanításra, vezetésre hivatott szakmunkásokat azonban nem a munkaközvetítő irodákban szokták keresni — vagy olyan horribilis áldozattal járna az állásban lévő munkás kiemelése, hogy arra a kezdő vagy újra berendezkedő iparvállalatok nem is gondolhatnának. De másrészt nem is lehet arra gondolni, hogy hat hónap alatt a szakmunkás szakmunkássá képezhető ki munkás-

társait. Ha három-négy év kell ahhoz, hogy az iparostanoncból csizmadia legény legyen s legalább öt évet kell az étteremben töltöni a pikkolónak, hogy ételhordó legyen, akkor nem lehet azt elvárni, hogy hat hónap alatt a szakmában járatlanok előmunkásokká képezhetőek ki. Ilyen hat havi tanulási idő alatt kiképzett munkásokkal bíró iparvállalatok nem felelnek meg azoknak a feladatoknak, amiket a külföldi konkurenciával s a belföldi szükséglet állítanak eléjük. Fejlett ipar, nagyszabású s modern üzem nem tartható fenn olyan előmunkásokkal, akik tudják, hogy csak hat hónapig lesznek a helyükön s olyan munkássággal, mely tudását és szakismeretét hat hónapi munkaidő alatt nyerte el.

Aki komolyan törődik az ország iparosodásának, ipari fejlődésének elhanyagolhatatlan érdekeivel, az tiltakozni kénytelen az ellen a miniszteri rendelet ellen, mely olyan buzgósággal teszi lehetetlenné a munkás képzést, mint amilyen buzgósággal és kötelességérzéssel azt szolgálnia kellene.

Uj megegyezés jött létre Olaszországgal Fiume kérdésében

Az olaszok rövid időn belül kiűrik a Baross-kikötőt és a Deltát — Határkiigazítás lesz Szlovéniánál Jugoszlávia javára

Az olaszok annektálják Fiumét

A fiumei kérdésben a kulisszák mögött hónapok óta folytatott tárgyalások eredményeképpen úgy látszik létrejött a megegyezés az SHS. királyság és Olaszország között. A megegyezés lényegéről egy, a tárgyalásokba beavatott magasállású diplomata néhány újságíró előtt részletesen nyilatkozott, anélkül azonban, hogy az újságírókat felhatalmazta volna a forrás megnevezésére.

A diplomata közlése szerint a jugoszláv kormány a tárgyalások folyamán az volt az álláspontja, hogy a SHS. királyságnak a rapallói és santa-margheritai szerződésben foglalt jogait megvédelmezi és azokon nem enged változtatni. Ez a törekvés sikerrel is járt és az olasz kormány beleegyezett abba, hogy fokozatosan kiűri azokat a még olasz megszállás alatt levő területeket, amelyek a rapallói szerződés értelmében a SHS. királysághoz tartoznak. Elsősorban a Baross-kikötő és a Delta kikötéséről van szó, amely területeket az olaszok még ez év tavaszán Susákkal együtt lettek volna kötelesek átadni. Minthogy azonban ezek a kikötők Bianchinovai együtt sem elegendők a SHS. királyság kivételének, főleg fa-exportjának

lebonyolítására, Olaszország meg fogja engedni a fiumei kikötő használatát is. Olaszország ezeknek a területeknek kiűrésével eleget tesz a SHS. királysággal szemben vállalt kötelezettségeinek.

Elintézetlen marad egyelőre Fiume szabadállam kérdése. Fiumét a megállapodás értelmében Olaszország továbbra is megszállva tartja és erről a kérdéssel esetleg egy későbbi nemzetközi konferencián fognak dönteni.

A megegyezés másik része értelmében a SHS. királyság nyugati határain határkiigazítás történik Jugoszlávia javára. Így Szlovéniában Jugoszlávia néhány községet megkapna, részben a Triglav irányában. Az erre vonatkozó pontos megegyezés még nincs kész. Tárgyalások folynak még néhány Fiume körül fekvő szerb lakó községnek Jugoszlávia számára való átengedéséről is. Elsősorban Cantrida községről van szó, ahol ötezer horvát lakik. Ezeket a horvátokat a fiumei constituante választások alkalmával nem engedték szavazni, amivel azt dokumentálták, hogy nem tekintik őket teljesjogu fiumei polgároknak. Ezenkívül Peslin, Drenova és Grahovo községeket is

megkapna a SHS. királyság, amelyek azelőtt a fiumei corpus separatum alkotó részei voltak.

A megegyezés első részét Olaszország rövid időn belül végrehajtáná, úgy, hogy a Baross-kikötőt, a Deltát és Branelinot hamarosan bekebeleznék a SHS. királyság területéhez. A többi határkérdések elintézése valószínűleg hosszabb időt vesz igénybe, minthogy a bizottságoknak a helyszínen kell a határokat megállapítani.

E megegyezések híre, ha nem is érte váratlanul a beogradi politikai köröket, mégis élénk meglepetést keltett. Hír szerint Pasics miniszterelnök rövid időn belül alkalmat fog keresni arra, hogy külpolitikai expozé keretében nyilvánosságra hozza ezt a megegyezést. A közvélemény kétségtelenül némi idegenkedéssel fogja fogadni a megállapodások híreit, tekintettel arra, hogy Fiume szabad állam függetlenségének védelme az utóbbi években sarkalatos pontja volt a SHS. királyság külpolitikájának és a mostani megállapodás ezt az elvet teljesen feladja.

Nincs kizárva, hogy a miniszterelnök a zombolyai kérdés tárgyalása alkalmával fogja az új fiumei szerződést ismertetni, de az is lehetséges, hogy az expozéval bevárja valamelyik ellenzéki pártnak erre vonatkozó interpellációját.

A Vreme értesülése szerint az új megegyezésről Pasics miniszterelnöknek és Mussolininek egyidőben kellett volna parlamentjeiket informálni, Mussolini a római szenátusban az expozé erről még is tartotta, Pasics miniszterelnököt azonban ebben betegsége megakadályozta.

A megegyezés folytán tárgyalanná vált a két miniszterelnöknek tervbe vett látogatása, ami végleg el fog maradni.

Mindez értesülésekhez római politikai körökben újabb az a hír terjedt el, hogy Olaszország a megállapodás értelmében rövid időn belül, valószínűleg mindjárt a spanyol királyi párnak Rómából való elutazása után proklamálni fogja Fiume annexióját. Ugy tudják, hogy Mussolini erről már értesítette is a beogradi kormányt. A Times legutóbbi száma, amely részletesen közli a jugoszláv és olasz kormány közt létrejött legújabb szerződést, már pozitív formában ad hírt arról, hogy a megegyezés kifejezetten Fiume olasz annexióját tartalmazza.

A megállapodásról elterjedt hírek természetesen nagy meglepetést keltettek Beogradban és különböző vélemények alakulnak ki a jugoszláv-olasz határrendezés kérdésében. Épp ezért kíváncsian várják Pasics expozéját.

Az elsodort falvak

A szerb-román határrendezés mérlege — Zombolya és környékének tragédiája — Termőföldek a víz alatt, vasutak a levegőben — Ötvenezer ember bizonytalan sorsa

Ellentmondó hírek az átadás idejéről

Az S. H. S.-román határ kiigazításával, városok és községek kiirtásával, polgárok ezreinek új hazába való átplántálásával csak a kisebbségi sajtó foglalkozik.

A határkiigazítás nemcsak abból áll, hogy Zombolya, ez a fejlődő, gazdag, iparilag jelentékeny város Romániához kerül, s az S. H. S. királyság birtokállománya Módossal és Párdánnyal gazdagodik. Itt több mint ötvenezer existenciáról van szó, s ha pusztán nézői volnánk annak a szokatlan történelmi jelenségnek, hogy békében hatalmi szó mondja meg ennyi embernek, hogy ezután egy másik hazát kell szeretniük, akkor is nagyobb érdeklődést kellene kelteni annak, hogy területeket, embereket tolnak ide-oda.

A határrendezésről Nincsics külügyminiszter az országgyűlés egyik legközelebbi ülésén nyilatkozni fog. Nem tudjuk, mit mond majd a külügyminiszter, a rendelkezésre álló adatok alapján azonban meg kell állapítani, hogy az

S. H. S. királyság rendkívül sokat vesztett s végtelenül keveset nyert a határrendezés folytán.

Más kérdés, hogy lehetett volna-e ezen segíteni, lehetett volna-e más megoldást találni. Addig, míg a diplomáciai tárgyalások titkosak, épp oly ékesen lehet bizonyítani, hogy nem volt más megoldás, mint ennek az ellenkezőjét.

Mit veszítettünk?

Az S. H. S. királyság elveszti elsősorban Zombolyát.

Zombolya olyan jelentős ipari centrum, amelynek elvesztését hosszú időre megsínyli az egész ország. Ipari és mezőgazdasági produktumai már békében az ország-határokon túl ismertek voltak.

Zombolyán a következő nagyobb ipartelepeket veszítjük el:

A **Bohn-téle téglagyárat**, egyike az ország legmodernebb üzemének. Egész éven át 1000—1200 munkással dolgozik. A **Treisz-téle téglagyárat**, amelynek 300-400 munkása van. Az **Unio kalapgyár rt.**, amely 250—300 munkással dolgozik. A vállalatot a közelmúltban nacionalizálták, a belföldi tőke nagyobb érdekeltséget vállalt benne. A **Decker kalapgyárat**, három nagy gőzmalommal, köztük az egyik jelentékeny exportmalom, egy **cipőgyárat**, egy **gomb és fésűgyárat**.

Ezeknek a gyáraknak produktumai a jugoszláv fogyasztók számára csak vám fizetése ellenében szereshetők meg, mint vevőket elveszti őket az ipar és kereskedelem, mint adófizetőket az állam. A zombolyai mezőgazdaságra hajdan büszke volt Magyarország külföldi vendégeinek és szakértőinek ezt mutatta be. A jövőben Románia fog ezzel büszkélkedni.

Az átcsatolásnak a trianoni szerződésen kívül sem jogi, sem néprajzi alapja nincs. Zombolyán mindössze három román család lakik, a 14.000 főnyi lakosságból 10.500 német, 2500 magyar, 500 szerb.

Zombolyán kívül Torontálban még hat község jut Romániának. Ezek a faluk: **Kiskomlós, Horvátkécsa, Csene, Ujvár, Öregfalu, Tamásfalva.**

Kiskomlósnak közel 2000 lakosa van, a falu ugyszólván tiszta német, román nem lakik benne.

Horvátkécsa lakóinak száma meghaladja az ezret, majdnem mind horvát, román nem lakik benne.

Csene háromzet mezhakódó lakosának nagyobb része szerb, a kisebb fele német, kevés magyar lakik benne, román egyszem.

Ujvár kétezer német lakosa van, román nincs benne.

Öregfalu 1800 lakosu község. A lakosság nagyobb fele román, magyar és szerb is van benne.

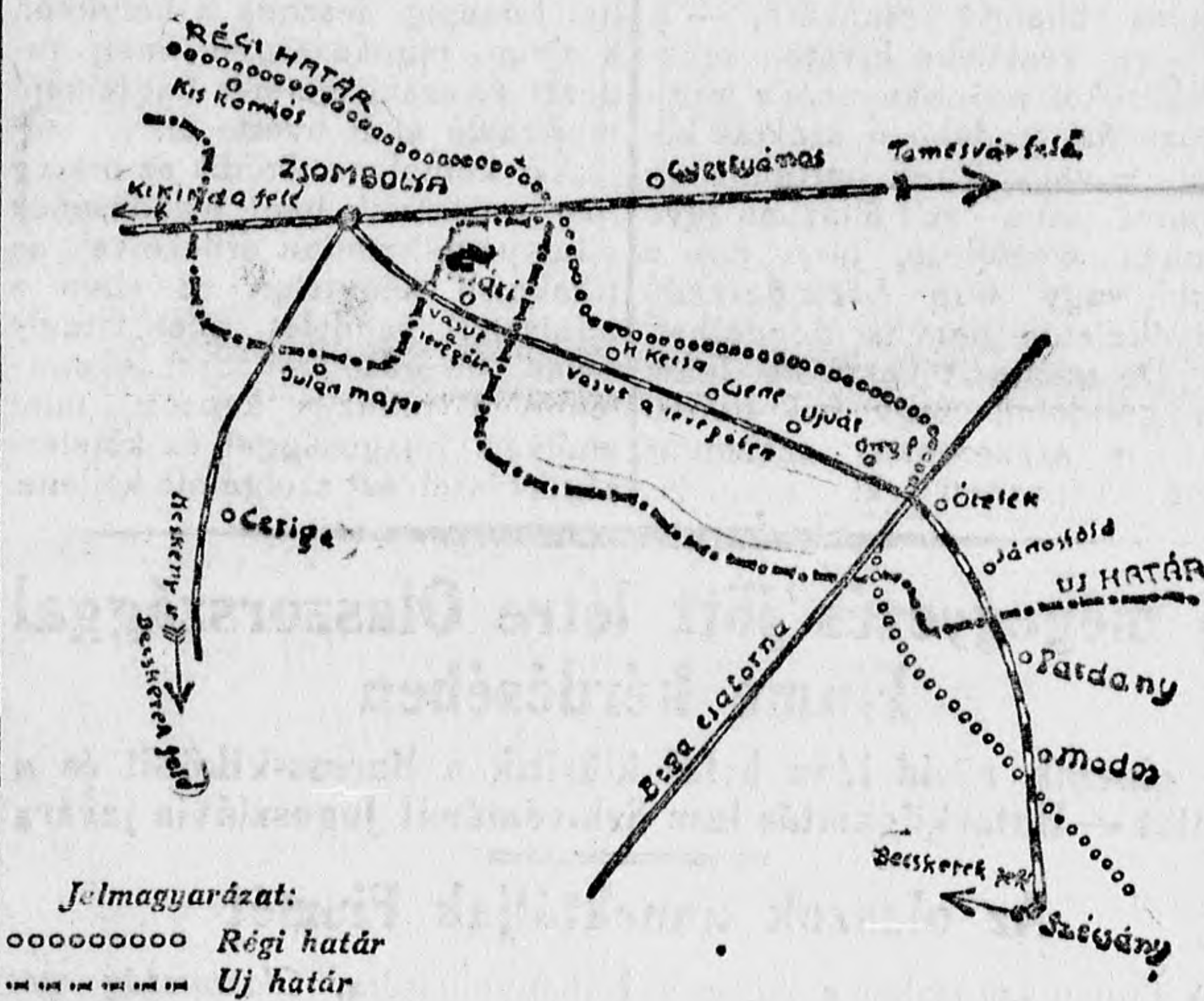
Tamásfalva 2000 lakosu község magyar és német lakói vannak. Az új határvonal valószínűleg megosztja a községet, egyik része Jugoszláviában marad, a másik átesik Romániához.

Elvész ezenkívül az S. H. S. királyság számára néhány román-lakta kis község Versec környékén s a lakott dunai szigetek: Adakalé, Moldova stb.

Amit megkapunk

Kapjuk mindezek ellenében Romániától Módost és Párdányt, Kikindát.

A rendezetlen rendezett határ térképe

kinda határában 320 hold lakatlan területet s a lakott, népes, kulturálisan és iparral rendelkező dunai szigetek helyett néhány lakatlan dunai szigetet. Módosnak majdnem 5000, Párdánynak 3500 lakosa van, mindkét községben a németek vannak többségben, rajtuk kívül szerbek, magyarok és bolgárok alkotják a lakosságot. Román egyik faluban sincs azon a néhány tisztviselőn kívül, aki újabban telepedett ott le.

Románia tízennégyezer akkora területet kap, mint ami tőle ide átesik. Ha a területeken lakó embereket is megkérdezték volna, hogy az S. H. S. király vagy Románia alattvalói kívánják-e lenni, akkor a szavazatoknak talán egytizede sem jutott volna Románia javára.

Demokratikus felfogás mellett, — akármit mond is a trianoni szerződés, — szinte lehetetlen, hogy emberek ezreit akarattuk és megkérdezésük nélkül egyik államból a másikba dobják. A jugoszláv diplomáciának tehát még akkor is vereségei közzé kellene feljegyezni ezt a határkiigazítást, ha az egész területet a trianoni szerződés értelmében kellene átadnia.

A területnek azonban csak egyik része esik el az S. H. S. királyságtól azért, mert egy nemzetközi szer-

ződés, amelyet annak idején a parlament is becikkelyezett, így rendelkezik, — a terület másik részét elakudták. Egyszerűen adza-nesze alapon jut át ember, vagyon, existencia, élet egyik országból a másikba. Ámbár talán az otlakókra nézve nem sok különbség van abban, hogy Trianonban döntötték-e el, hogy melyik állannak legyenek a polgárai, vagy pedig Temesváron.

Élet az átadandó területen

Hogy a hét torontáli község Romániának jut, az már két év óta bizonyos. Két év óta le vannak verve a határkarók, két év óta nem kellett az említett községekből katonának bevonulni, ellenben az adókat, ha az adóbehajtás szigorúságában az S. H. S. királyságban lehet fokozatokat megállapítani, még sokkal szigorúbban hajtották és hajtják be itt, mint bárhol másutt.

A jövedelem és vagyonadót tárgyalás nélkül vetették ki s szedték be. A már befizetett adókhoz először husz százalék pótléket róttak ki és szedték be, most újabban megint harminc százalékot. Ha az átadás még soká késlekedik, újabb pótlék jön.

Hogy a románok mit visznek el Módosról és Párdányból nem tud-

lesz a beszolgáltatott hadikölcsönökkel s a pénzülelyegzésnél kapott bonokkal. Most már megszűnt ez a bizonytalanság, tudják, hogy az ellenértéket ők sem kapják meg.

Az új határ rosszabb, mint a régi

Félszázezer embernek most más hinniust kell tanulni, zsvió helyett szetreaszkat kell majd kiáltani, új nyelvet tanulni, más viszonyokba beletörödni, de legalább az új határ jobb, az országra nézve biztosabb, közzgazdaságilag megfelelőbb lenne, mint a régi. Ennek éppen az ellenkezője az igaz.

Az új határ még kevésbé ad védelmet az országnak, mint a régi. És ez nem másodrendű szempont. Igaz, hogy az S. H. S. királyság és Románia ma szövetségben állnak, a dinasztiai közt rokonai köteleik van, a határrendezés azonban nem a mának készült s Románia — legalább lélekben és ambícióban nem tud lemondani az egész Bándról, s Versec és Fehértemplomért, amelyre jogot formál, nem kárpótolhatja nyolc-tíz falu, amelyben nem laknak románok. A határrendezésnél tehát a taktikai szempontokra is figyelemmel kellett volna lenni. Az új határ is a legtöbb helyen az országot, a dülőut, vagy egy fa.

Hogy közzgazdaságilag milyen az új határ arra nézve csak néhány aklatás tény:

Az Aranka-Bega-Temes ármentesítő társulat igazgatósága Romániában lesz, a szivattyúik Jugoszláviában. Az ármentesítő társulat öt éve nem működik, a vadvizek szaporodnak s a bánáti mocsár, amelyet az emberi szorsalom évtizedek alatt alakított át termő Kanaánná, rövidesen ugyanaz lesz, mint a törökuralom alatt volt: terméketlen-mocsár.

Vasutak a levegőben

A Módos Zombolya-i vasut, a mely hat község élető ere a határrendezés következtében nem közlekedhet. Ez a vasut eddig Zombolyától-Öregfalui jugoszláv területen járt, Ótelek, Jánosföld, Párdány és Módos közti része román terület volt.

A határrendezés bázisa ez a vasutvonal volt s most a sikerült határrendezés következtében elindul majd a vonat a román Zombolyától.... Az első állomása Klári már szerb területen van, — ha közlekedik is majd ez a vonat — jön határvizsgálat, vám s más egyéb gyönyörűség. Klári határában a vonat levegőben lógó vonat. Mintegy tíz kilométernyi területen S. H. S. területen halad, de Klárinak az S. H. S. vasutak egyetlen állomásával sem lesz kapcsolata, nemcsak az előtte való állomás román, hanem a közvetlen utána következő Kécsa is. Kécsától-Jánosföldig román területen halad a vonat, ahol újból jugoszláv területre — újabb határvizsgálat, újabb vám — tér át.

A krokirok számára való téma, hogy ha valaki a jugoszláviai Kikindáról vonaton akar eljutni a jugoszláv Párdányba (mind a kettő ugyanazon megye területén fekszik) Szent Hubertnál elhagyja a jugoszláv határt, Zombolyánál belép Romániába, Zombolya után elhagyja Romániát, Klárinál belép Jugoszláviába, tíz perc múlva elhagyja Jugoszláviát s újra Romániában utazik, félóra múlva elhagyja Romániát s újra belép Jugoszláviába. **Nyolcszori határ és vámvizsgálat után végre helyben van s boldogan fel-sóhajthat:**

— Ezt a határrendezést jól megcsinálták.

A. J.

Szombaton írják alá a Zombolya átadásáról szóló konvenciót

Beogradból jelentik: A zombolyai kérdésben a tárgyalások Ju-

szlavia és Románia között befejeződtek és létrejött a teljes megegyezés a még vitás kérdésekben. Emandi beogradi román követ pénteken közölte a külügyminiszteriummal, hogy a román kormány hozzájárult a megállapodáshoz, úgy hogy még csak a megegyezés megszövegezése és diplomáciai okmányba való foglalása van hátra és szombatára várható a konvenció és a hozzátartozó térkép aláírása. A konvenció intézkedik a kiűrités időpontjára nézve is és a Vreme értesülése szerint a konvencióban megállapított I. zónát a megegyezés parlamenti ratifikálásától számított két hónap múlva, a II. zónát pedig ugyanezen időponttól négy hónapra kell kiűriteni. A konvenciót jogszláv részről Nincsićs külügyminiszter, román részről pedig Emandi követ írják alá. A konvenció függeléke intézkedik a határmenti forgalom és a két-élsbirtokosok ügyében is. A szombolyai németység között különösen ez utóbbi kérdésben nagy a nyugtalanság, tekintettel arra, hogy sok szombolyai lakos birtoka marad jogszláv területen és ezeknek fontos érdekük a határmenti forgalom biztosítása.

Titokzatos magyar aranyzállítmány a salzburgi pályaudvaron

Állítólag harminchat láda aranyeműt vitték ki Budapestről Németországba

Bécsből jelentik: A Der Abend című bécsi lap a következő valószínűtlen hangzó salzburgi jelentést közli:

November 17-ikén egy harminchat ládából álló, Budapesten föladott szállítmány robogott át a salzburgi pályaudvaron. A ládákat, amelyek aranyeműt tartalmaztak, tovább vitték Németország felé. A szállítmányt a budapesti olasz követség egyik tagja és több magyar politikus kísérte, akik majdnem valamennyien a Habsburg-párthoz tartoznak és akik között ott volt Popovics Sándor és Gratz Gusztáv is. Az aranyzállítmány rendeltetése nem volt bizonyossággal megállapítható. Ugy hirtlik, hogy egy a jóvátétel számlájára történendő magyar fizetésről van szó, míg másfelől makacsul azt állítják, hogy az aranyeművel megpakolt ládákat Zita királynénak küldték Spanyolországba.

Isztriában

erőszakosan olaszosítják a szlávokat Megváltoztatják a szlovén és horvát községneveket

Triestből jelentik: Az olaszországi szláv kisebbségek régi panaszaik mindaddig sehöl sem nyertek orvoslást. A szlovén és horvát iskolák működését az olasz fasiszták a nemzetközi jogba ütköző módon korlátozzák, azt nem csak törvényekkel és rendeletekkel akadályozzák meg, hanem a felelőtlen fasiszta szervezetek erőszakos eszközökkel üzik el az iskolákból a szláv kisebbségek tanítóit.

A szláv kisebbségek e régi sérelmeihez most újabb erőszakosságok is járulnak. A hatóságok az egyházak funkcionáriusainak segítségével tudatosan meg akarják hamisítani a tulajdonos horvát és szlovén lakosságú községek szláv jellegét és azokat minden eszközzel olaszra akarják tenni. Az anyakönyvekben a családi neveket olaszosan írják és így a lakosságot nevük olasz jellegű

formában való használatára akarják kényszeríteni. A magasabb egyházi hatóságok olasz papokat helyeznek a nemzetiségi vidékekre, akiknek első sorban az a feladatuk, hogy a lakosságot elolaszosítsák. Az isztriai szláv hangzón községek neveit olaszra változtatják és olyan új névre keresztelik a falvakat, városokat, amely név

ezelőtt soha sem volt használatban. A tényleges szláv községnevekkel ellátott postai és vasúti küldeményeket nem kézbesítik.

Az olaszországi szláv képviselők, hír szerint, erélyes tiltakozásra készülnek a római kamarában az erőszakos és a kisebbségi jogba ütköző olaszosító törekvések ellen.

Harc az alkotmány és a nemzetiségek ellen

Az Orjuna és a Srnao ultimátuma

Noviszadról jelentik: Jevgyevics Dobroszláv, az Orjuna vezére és Jelics fakereskedő, a Srnao tartományi szervezetének elnöke, átadták Stefanovics Zsárkó dr. polgármesternek a fuzionált nacionalista egyesületek első ténykedését, azt a memorandumot, amelynek minden egyes szava beegázol az alkotmányba. A nemrégben még egymást gyilkoló egyesületek most békejóbott nyújtottak egymásnak, hogy együttesen hadakozzanak Noviszadon a magyar és német szó ellen és a király által szentesített alkotmány sutbadobásával új alkotmányt faragjanak a novisadi nemzeti kisebbségek számára.

A memorandumban elsősorban követelik a magyar sajtó megfigyelését és az államellenes elemek kipusztítását. Hangsúlyozzák, hogy a magyar és német közönség bojkottálja a szerb színházat és a szláv előadásokat.

Csak legutóbb történt — írják alkotmánytervezetükben — hogy a magyarok és a németek a mozgószínház előcsarnokában várják meg, amíg bent a teremben lepereg a királyi családról felvett film. A film magyar felirata sokáig látható, könnyen, kényelmesen olvasható, ezzel szemben a szláv szöveg pillanatok alatt eltűnik a nézők sze-

mei elől.

Követelik a hatóságoktól, hogy tilták be a magyar föliratok használatát.

Végül ígérk, hogy amennyiben a hatóságok nem teljesítenék a memorandum foglalt követeléseket, a legnagyobb retorziót fogják használni.

A novisadi hatóságok, mielőtt határoztak volna a memorandum felett, már megállapították, hogy a szerb színház előadásait a magyarok és németek nem bojkottálják, hanem éppugy, mint a szlávok, ők sem igen járnak színházba, aminek főoka, hogy az előadások nem hatnak vonzóerővel a publikumra.

Amikor azonban a novisadi szerb nemzeti színház segélyezésére gyűjtést indítottak, éppugy, minden más jótékonyági akcióval is, felkeresték a nemzetiségeket s a magyarok és németek tekintélyes adományokkal bizonyították be aldozatkészégüket. A memorandum felett egyébként szombaton fog dönteni a városi tanács.

A Zasztava című novisadi lap legutóbbi számában cikket közöl az Orjuna és a Srnao kibéküléséről és nevetséges koalíciónak minősíti a két egyesület kibékülését és kifejti, hogyha tettekről van szó, akkor a Srnao egymaga elég erős ahhoz, hogy cselekedjék.

A német kormány feloszlatta a kommunista és a horogkeresztes szervezeteket

„Elvérzik Európa, ha nem oldják meg gyorsan a jóvátétel kérdését“

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés csütörtöki ülésén Stresemann kancellár nagy beszédet mondott Németország bel- és külpolitikai helyzetéről. Németország belső helyzete — mondotta — reménytelen annak ellenére, hogy mindent megtettünk, hogy a reménytelen helyzeten javítsunk. A német birodalom ma a nyílt seb Európa testén. Európa is el fog vérezni, ha a jóvátételi kérdést meg nem oldják hamarosan. A passzív ellenállást beszüntettük abban a reményben, hogy huszonnégy órával később megkezdődhetnek a tárgyalások az érdekelt országok között. Csaldóltunk azonban, mert még a mai napig se jutottunk el a tárgyalásig. Példátián botrány ez a népek egymásközi viszonya szempontjából.

Kijelentette továbbá Strse-mann, hogy a kormány nem gondolt arra, hogy a harot a Rajnáért és a Ruhr-vidékért akárcsak egy pillanatra is beszéltesse. Áttérve a belpolitikai helyzetre, hangsúlyozta, hogy a birodalmi kormányt úgy a bajor, mint a szász kérdésben Németország egységének gondolata vezette. Bejelentette, hogy az ostromállapotot megszüntetik rövidesen azokon a területeken, ahol nyugalom és rend uralkodik. Beszéde végén a kancellár fölvetette a bizalmi kérdést, kijelentvén, hogy csak addig marad a helyén, míg teljes mértékben bírja a birodalmi gyűlés bizalmát.

Stresemann beszéde után a pártok szószokai fejtették ki álláspontjukat. Mar a centrumárt nevében bejelentette, hogy pártja a kancellárt tá-

mogatja. Ugyanílyen értelmű nyilatkozatot tett Scholz néppárti képviselő. A thüringiai miniszterelnök, Frölich véleménye szerint a katonai kivételes állapot veszedelmes a köz-társaságra. A szász miniszterelnök pedig éles beszédben kifejtette, hogy Szászországot megfosztották demokratikus államjogaitól.

Véres zavargások Essenben és Sziléziában

Berlinből jelentik: A kommunisták által fellázított munkanélküliek az egész Ruhr-vidéken nagy tüntetéseket rendeztek. Az esseni rendőrség nem engedte meg a tüntető tömegnek a város belsejébe való vonulását és amikor a felvonulónak utját állotta, a tömeg közül ráöttek a rendőrökre. Egy rendőr halálosan, egy pedig súlyosan megsebesült. A rendőrség ezután fegyverrel szétoszlatta a tömeget. A munkanélküliek közül ketten elesetek és tizenötön súlyosan megsebesültek.

Sziléziában szintén véres zavargások voltak. A munkanélküliek tömegesen kimentek a vidékre és kifosztották a parasztokat. A rend helyreállítása alkalmával több ember megsebesült.

Mégis távozik a Stresemann-kormány

Berlinből jelentik: Annak ellenére, hogy Stresemann valóban sikere volt a birodalmi gyűlésen, valószínűnek tartják, hogy távozni fog. Utódjául Lieberer kívül Albert volt államtitkár is emlegetik, úgy tudják, Stresemann lemondása esetén hajlandó volna a külügyi tárcát vállalni,

A reggeli lapok már valósággal nekrológokat írnak a Stresemann-kormányról.

Felosztatták a német kommunista-pártot

Berlinből jelentik: Seckt tábornok két rendeletet adott ki. Az egyikben az egész német birodalom területére felosztatták és betöltötték a német kommunistapártot, valamint a III. Internacionálé valamennyi szervezetét. A másik rendelettel a nemzeti szocialisták a német munkáspárt és szabadságpárt szervezetét oszlatták föl.

Amerika Franciaország ellen

Washingtonból jelentik: A politikai körök élesen állást foglalnak Poincaréval szemben, mert ellentállt a német fizetőképesség megállapítására kiküldendő szakértői bizottságnak. Utalnak arra, hogy Franciaország politikájával lehetetlenné tette, hogy Németország a jóvátételt teljesíthesse.

Halálos uccai párbaj apa és fia között

Életveszélyes a leszurt apa állapota

Szomborból jelentik: Csütörtökön véres küzdelemnek voltak szemtanúi a szombori Kralj Gyorgye-ucca sétáló.

Déliután két óra tájban Szigyánszki Milán 23 éves bankszolga ittas állapotban botorkált hazafelé a Kralj Gyorgye-uccán. Itt összetalálkozott mostohaapjával Utvics György 52 éves napszámossal, aki korholni kezdte az ittas fiut. Szóváltás támadt közöttük, majd Szigyánszki kést rántott elő és mostohaapját összeszurkálta. Négy szurást ejtett rajta, mire a lármára figyelmessé lett dr. Telcs Imre ügyvédjelölt, a dühöngő legényhez ugrott és a kést kicsavarta kezéből. Időközben megérkezett a rendőrség is, amely tartóztatta Szigyánszkit.

Az eszméletlenül heverő Utvicsot beszállították a kórházba. Különösen a nyakát ért két szurás súlyos. Állapota életveszélyes. A rendőrség megindította a nyomozást.

A magyar kölcsön a népszövetség előtt

Nem kívánják idegen kormányok szavatosságát

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség értesülése szerint a népszövetség pénzügyi bizottsága meghallgatta Salter és Averoll Budapestről visszatért megbízottak jelentéseit magyarországi tanulmányaik eredményéről. Hír szerint a népszövetségi delegátusokkal utazó magyar megbízottak nagyobb összeget kérnek, mint amennyit a népszövetség pénzügyi bizottsága szükségesnek vél Magyarország gazdasági ujjaépítésére.

A bizottság, mely fontolóra vette a magyar megbízottak kérését, a magyar kölcsönt nem idegen kormányok szavatolásával, hanem pusztán bizonyos magyar javak biztosítására akarja megadni. Valószínűleg a jövő héten folytatja a bizottság a tárgyalásait, amelyek állítólag Magyarországra nézve kedvező kilátásokkal indulnak meg. A kölcsönügy részleteit a most kiküldött albizottságok veszik tárgyalás alá, amelyek előreláthatólag két héten belül végeznek munkájukkal, amikor aztán a pénzügyi bizottság véglegesen letárgyalja a kölcsönkérdést.

A titokzatos éjszakai orvtámádók

Erélyes rendőri nyomozás a közbiztonság veszélyeztetői ellen

Az utóbbi időben megdöbbentő módon elszaporodtak az éjszakai utonállások és orvtámádások Subotícán.

A megtámadt egyének ugyan mindenkor tesznek feljelentést a rendőrségen, mivel azonban a subotícai uccák korom-sötétségében nem látják támadóikat és rendszerint semmiféle nyomot sem tudnak adni a rendőrségnek, a meginduló nyomozás majdnem mindig eredménytelen marad. Most azonban a rendőrség a legerélyesebb nyomozást indította meg a titokzatos éjszakai orvtámádók ellen.

Csütörtök éjszaka ugyanis **Szuvajdzsics** Vladimír 30 éves mészáros, aki éjfélkor — tehát már a gázlámpák eloltása után — békésen hazafelé tartott, a Zmaj Jovan-uccában, vagyis a város középpontjában ismeretlen tettes hátról olyan erősen fejbévágta egy bottal, hogy **Szuvajdzsics** koponyacsonttörést szenvedett. Az eszméletlenül fekvő emberre csak jóval később bukkant egy rendőr és az előhívott mentők a közkörházba szállították, ahol most súlyos sérülésével ápolják.

A rendőrség feltevése szerint a gyakran ismétlődő orvtámádásoknak szervezett banda tagjai a hősei, akik tisztán szórakozásból támadják meg a járókelőket. Ezeknek az éjszakai támadóknak a rendőrség már nyomában van és remélhetőleg nem sok idő múlva kézre is fognak kerülni.

Elfogták a szlavóniai rablókat

A betárvilág vége

Osijekről jelentik: Szlavónia majdnem valamennyi csendőrsége az utóbbi napokban lázasan nyomozott hol itt, hol ott febukkanó rablók után. A erélyes nyomozásnak szerdán végre meg lett az első eredménye: **a szlavinai csendőrség letartóztatott és az osijeki törvényszék fogházába szállított két rablógyilkost, akiket már régóta köröznek a hatóságok.**

A két rablót — **Jurkovic** Ferenc ugulinj és **Cernics** Libers istriai napszamosokat — Miljevci községben fogta el a csendőrség. **Perkovic** Iván, a **harmadik haramiát nem sikerült kézrekeríteni, mert harc közben bevetette magát a közeli erdőszéligbe.** Az elfogott rablók kihallgatásuk során elmondották, hogy november 4-ikén Krsineci fajú korcsmájában találkoztak és ismerkedtek meg egymással. Mindhárman munkanélküli voltak és **italozás közben határozták el, hogy rabolni fognak.** Szerzett fegyverekkel másnap már lesben is álltak a **Nasic** és **Podgorac** közötti országúton, hogy **kirabolják a vásárra igyekvőket.** Első áldozatuk **Imbrozan** Pavel hlebineci jegyző volt, akit, miután védekezett, lelőttek és a nála levő harmincezer dinár pénzt elrabolták.

A csendőrség ezenkívül még **öt rablót ismertek be,** bár valószínű, hogy több bűn terheli őket. Bizonyosra vehető, hogy ők követték el a pajinopoljei rablásokat, **Pitomasan** ők fosztották ki és sebesítették meg súlyosan **Bolovicski** malomtulajdonost és feleségét és ők törtek be **Miklausban** is a jobb módú gazdákhöz.

A csendőrség ugyancsak elfogta azokat a fegyverrablókat, akik, mint megírtuk, **Gunja** községben **Plati** és **Sudics** gazdálkodókat kirabolják. A

tettesek nyomára, akik kóbor cigányok — a véletlen vezette a csendőrséget. Néhány nappal ezelőtt ugyanis egy cigánykaraván vonult végig Gunja községben. Az egyik kiraboló gazdálkodó szolgálóleánya, aki végignézte a cigánykaraván elvonulását, észrevette, hogy az egyik cigány nő karján a gazdálkodó fele-

ségének elrabolt **karkötője** van. Azonnal jelentést tett a csendőrségnek, amely a karavánból elfogott két cigányt, akik azonban tagadják, hogy ők követték volna el a rablásokat. A kézrekerült cigányokat beszállították az osijeki törvényszék fogházba. Az ügyészség megindította a vizsgálatot.

Szabadlábra helyezték az Ulain-puccs egyik fővádlottját

Szemere főorvos elhagyja a fogházat — Ulain és Bobula fogva maradnak

Budapestről jelentik: A mentelmi bizottság, miután csütörtökön úgy döntött, hogy **Ulain Ferenc** képviselőt az ismeretes puccs-ügyből kifolyólag kiadják az igazságszolgáltatásnak, pénteken folytatta tárgyalását annak eldöntésére, hogy **Ulain letartóztatásával megsértették-e a mentelmi-jogot.** **Gömbös** Gyula és az Ulain-ügyben meglehetősen kompromittált **Eckhardt** Tibor azt az álláspontot fejtették a mentelmi bizottság előtt, hogy a rendőrség, amikor kézre vették Ulaint, megsértette a képviselői immunitást, mert nem forgott fenn a tettenérés esete, amikor tudvalevőleg képviselő is tartóztatható.

A mentelmi bizottság nem fogadta el ezt az érvelést és nyolc szavazattal hat ellen úgy döntött, hogy **tettenérés történt** és Ulain mentelmi jogát **sem sértették meg.**

A nemzetgyűlés pénteki ülésén **Mikó** Jenő, a mentelmi bizottság előadója bejelentette a házának a mentelmi bizottságnak az Ulain-ügyben hozott döntését.

A nemzetgyűlés elhatározta, hogy az ügygel a keddi ülésen fognak foglalkozni.

Mentelmi jogának megsértését jelentette be azonkívül a pénteki ülésen **Rakovszky** István is, mert **Klebensberg** kultuszminiszter csütörtöki interpellációjának egyes kitételeit sértőnek találta magára nézve és emiatt provokálta. Az ügyet kiadták a mentelmi bizottságnak.

A vizsgálóbíró elrendelte Ulain további fogvatartását

Bilassa vizsgálóbíró pénteken délután egy óraker hirdette ki az Ulain-féle puccskisériet még letartóztatásban lévő vádlottai előtt a további fogvatartás kérdésében hozott határozatát, amely szerint **dr. Szemere Béla orvost szabadlábra helyezi, azonban Ulain Ferenc és Bobula Titusz további fogvatartását rendeli el.** Szemere szabadlábra helyezéséről az ügyészség intézkedik. Szemere főorvos alkalmosint még szombaton elhagyja a fogházat.

Hétfőn összeül a parlament

Pasics felgyógyult — A földművespárt az Oroszországgal való viszony rendezését követeli

Pasics miniszterelnök egészségi állapotában kedvező fordulat állott be és valószínűleg szombaton már át is veszi a miniszterelnökség vezetését. Pénteken délelőtt **Jovanovic** Ljuba házelnök látogatta meg a miniszterelnököt, akivel a parlament összehívásáról tanácskozott. Parlamenti körökben már csütörtökön az a hír terjedt el, hogy a pártok vezérei pénteken értekezletet tartanak, amelyen a parlament megnyitására és munkaprogramjáról tanácskoznak, azonban ezt az ülést nem hívták össze. Az elterjedt hírek szerint azonban **a parlament hétfőn ül össze.**

Beogradból jelentik: A pénzügyi bizottság pénteken délelőtt és délután folytatta a költségvetés tárgyalását.

A vita első szónoka **Jojlic** demokrata, hosszabb beszédben kritizálta a kormány agrárpolitikáját és hangsúlyozta, hogy a földművelésre kevés figyelmet fordít a kormány a költségvetésben.

Zsebot klerikális bírálta ezután a költségvetést és kijelentette, hogy a költségvetés híven a kormány intenciójához, Szlovéniához rendkívül mostoha. Tiltakozott a ljubljanei egyetem megszüntetésének terve ellen. Végül arra a megállapodásra jutott, hogy a kormány úgy Szlovénia, mint Horvátország romlását akarja. A tisztek nyugdíjazásával kapcsolatban a németeket támada, mert szerinte ők okozták **Meikszner** tábornok nyugdíjazását. A tábornokot kapitányból léptették elő tábornokká és neki lehet köszönni a szlo-

veniai hadsereg megszervezését, valamint Stájerország megszállását.

A délutáni ülésen csak **Boriszavljovic** demokrata mondott beszédet és főleg pénzügyi szempontból vette bírálat alá a költségvetést, amely szerinte nem reális és nem felel meg az ország általános érdekeinek. A költségvetés ellen fog szavazni.

Beszéde után, minthogy több szónok nem volt feliratkozva, **Nesics** elnök az ülést berekesztette. Emiatt heves vita fejlődött ki, dr. Mehmed Spahó szólásra jelentkezett, az elnök azonban ragaszkodott a vita berekesztéséhez. Spahó azt mondta, hogy azért nem hagyják őt beszélni, mert a kormánynak kellemetlen az ellenzék bírálatja. **Setyerov** és **Lázics** Volja a házszabályok alapján tiltakoztak a vita bezárása ellen. A bizottság azonban az elnök álláspontját fogadta el s a költségvetést általánosságban elfogadta és szombaton megkezdik a költségvetés részletes vitáját.

A bosnyák közigazgatás likvidálása

Vulovic Ljuba, boszniai királyi helytartó ma a belügyminiszter felhívására Beogradba érkezett. A helytartó utazása összefüggésben van a boszniai tartományi kormányzás likvidálásával. A kormányzó-ság belügyi osztálya már megszűnt, rövidesen megkezdik a tartományi főispánok működésüket Boszniában.

A földművespárt konferenciája a földművespárt pénteken délután ülést tartott, amelyen az általános politikai helyzetet beszélték meg. Az

ülésből kifolyólag interpellációt nyújtottak be a külügyminisztériumhoz, amelyben azt kérdezik, miképp kívánja lehetővé tenni az Oroszországban sınıylődő jugoszláviai illetőségű hadifoglyok hazaszállítását **s mi gátolja az itt élő orosz emigránsok hazatérését.** Ezzel kapcsolatban a párt a parlamentben heves támadást intéz **Wrangel** tábornok és a többi orosz monarchista ellen s követeli, hogy a beogradi **cári orosz követséget oszlassák fel.**

A párt szövetségi a parlamentben azt is, hogy a törvény szerint október 8-ikáig meg kellett volna tartani a tartományi választásokat, de az országban sehol sem tartották meg.

A hadbírák átléphetnek a polgári bíróságokhoz

A törvényhozó bizottság szekciója szombaton kezdte meg a bírói törvény tárgyalását és az első nyolc szakaszt elfogadta.

Nagyobb vita a harmadik szakasz tárgyalásánál fejlődött ki, amely szerint a hadbírák minden bírói vizsgálga nélkül átléphetnek a polgári bíróságokhoz. Különösen az ellenzék tiltakozott ez ellen. A miniszter felvilágosítása után oly módosítással fogadták el a szakaszt, hogy csak a jogvégzett hadbírák léphetnek át polgári bíróságokhoz.

Zsarolás a gyermekkel

Letartóztatott orosz grófnő

Novisadról jelentik: A novisadi rendőrség pénteken letartóztatta **Woskresenko** Tatjana menekült orosz grófnőt. A feltűnő szépségű és eleganciájú orosz grófnő mintegy másfél évvel ezelőtt megismerkedett az egyik legelőkelőbb novisadi család sarjával, **Adamovics** Györggyel, a Fruskagorac-pepszöggyár egyik tulajdonosával, többszörös háztulajdonossal. A dúsagdag novisadi ur és az orosz grófnő között hamarosan szerelem fejlődött és hosszabb idő óta már együtt is éltek.

Körülbelül két hónappal ezelőtt Tatjana grófnő azzal lepte meg barátját, hogy **anyának érzi magát és erre való hivatkozással arra kérte, hogy vegye feleségül.** **Adamovics** családja azonban közbelépett és megakadályozta a házasságot, **Adamovics** pedig elhagyva a nőt, Budapestre ment.

Röviddel ezután az orosz grófnő is eltűnt Novisadról, ahol mintegy három héttel ezelőtt tünt fel újra, **kis gyermekkel.** Tatjana grófnő a csecsemővel azután gyakran zaklatta az Adamovics-családot, amelytől anyagi támogatást kért, sőt azt is követelte, hogy volt barátját hívják vissza Budapestre, hogy az teljesítse apai kötelességét. Amikor a család nem teljesítette az orosz grófnő követeléseit, maga akart felutazni Budapestre, azonban a család tartva attól, hogy esetleg merényletet akar elkövetni a férfi ellen, interveniált a hatóságoknál, aminek következtében Tatjana grófnőt a szubotícai vasuti rendőrség utközben visszatartotta.

Az Adamovics-családnak azonban feltűnt az is, hogy a csecsemő, akivel az orosz grófnő Noviszadon megjelent újszülöttnek **feltűnően fejlett** és ezért a novisadi rendőrség érdeklődött a zagrebi rendőrségnél, — Tatjana grófnő ugyanis azt állította, hogy egy zagrebi szanatóriumban szült — hogy mit tudnak ott a grófnőről. Pénteken érkezett meg Noviszadra a zagrebi rendőrség válasza, amely szerint **Woskresenko** Tatjana grófnő egy hónappal ezelőtt a zagrebi gyermekmenhelyen egy **Vlandesics** Vinkó nevű négyhónapos gyermeket — egy cselédleány gyermekét — **adapta** és azt mondotta, hogy a gyermeket kiviszi Berlinbe és ott fogja fölnevelni.

A novisadi rendőrség ennek alapján pénteken **családi állás ellen elkövetett bűntett** címén letartóztatta. Az orosz grófnő azonban egyelőre megtagad minden fölvilágosítást és nem hajlandó vallomást tenni.

Vérfürdőt rendezett egy orosz menekült a novisádi Winkle sörcsarnokban

Féltékenységből agyonlőtte a feleségét, a vendéglő orosz zenekarának két tagját, azután öngyilkos lett — Három halálosan megsebesültek — A héttagu zenekarból csak egy ember menekült meg

Halálos revolver-párbaj a vendéglői közönség előtt

Éjfélkor jelentik Novisadról telefonon: Borzalmas és méreteiben szinte példátlan féltékenységi dráma játszódott le pénteken éjjel 11 órakor Novisadon, a Winkle-féle vendéglőben. Mihajlo Stefanovics Prihodesenko orosz menekült

agyonlőtte a vendéglő orosz zenekarában működő feleségét, majd izgalmas revolverharc közben a zenekar másik öt tagját megsebesítette, akik közül ketten azonnal meghaltak, azután öngyilkosságot követett el.

A véres eseményről a következő részleteket közli a »Bácsmegyei Napló« novisádi tudósítója:

Hűtlen volt az asszony

Hónapok óta játszik a novisádi Kralj Petra-uccában levő Winkle-féle vendéglőben egy volt tisztből álló orosz tamburás-zenekar. Ennek tagjai között volt Mihajlo Stefanovics Prihodesenko is a feleségével együtt. Nemrégiben Prihodesenko rájött arra, hogy a felesége viszonyt folytat a zenekar egyik tagjával, ami miatt állandó lett a civódás a házaspár között és a férj több ízben összeveszett a csabítóval is. A vizsályok miatt néhány nappal ezelőtt Prihodesenkot a többiek kizárták a zenekarból, a felesége is elhagyta otthonukat és a másik férfihoz költözött. Prihodesenko kizárása után az asszony továbbra is a zenekarban maradt és férjének többszöri kérésére sem volt hajlandó hozzá visszatérni.

A megcsalt férj emiatt buskomor lett, napokig nem mutatkozott ismerősei előtt, míg végre pénteken este fél tízkor váratlanul újból megjelent a Winkle-féle vendéglőben. Itt leült a zenekarral szemben levő első asztalhoz, bort rendelt és látszólag nyugodtan hallgatta a zenét. A zenészek nem tulajdonítottak különösebb fontosságot jelenlétének, mert azt hitték, hogy kérésre akarja feleségét, hogy térjen vissza hozzá.

Az első lövés

Prihodesenko mintegy fél óráig ült az asztalnál, közben három pohár bort fogyasztott, amikor hirtelen felállt, feltűnő nyugodtsággal néhány lépést tett a zenekar felé, majd előrántotta revolverét és rálőtt a zenekarban ülő feleségére.

Az asszony, súlyos fejsebével remült sikkotással az uccára szaladt, ahol néhány lépés után

holtan rogyott össze.

A lövésre leirhatalan pánik keletkezett a jelenvolt nagyszámu közönség körében. Az emberek egymást gödölve, rémülten rohantak ki a vendéglőből úgy, hogy a zenekar tagjain kívül senki sem maradt a teremben.

Revolverharc

A következő pillanatokban a vendéglőben borzalmas jelenetek játszódtak le.

Prihodesenko első lövése után a zenekar két férfitagja szintén revolvert rántott, többször a merénylőre lőtt, akit azonban nem találtak el.

A vértől megriadt gyilkos is tovább folytatta a lövöldözést és még nyolc lövést tett revolveréből.

Prihodesenkonak majdnem minden lövése talált, úgy, hogy

a héttagu zenekarból csak egy ember maradt sértetlen.

A borzalmas párbajban néhány másodperc múlva

ötven heverték vérben fetrengve a vendéglő padlóján.

Kilenc lövés után Prihodesenko önmaga ellen fordította fegyverét és a tizedik golyót saját fejébe röpítette úgy, hogy nyomban meghalt.

Aldozatai közül az egyik, Nikolaj Romanov Prebajesenko

szintén holtan terült el a vendéglőben.

A merénylet után

A vendéglő személyzete még a lövöldözések alatt telefonon értesítette a rendőrséget, ahonnan dr. Gnyakics rendőrfőkapitány-helyettes azonnal a helyszínére sietett. Csakhamar megjelentek dr. Sattler, dr. Jofkics és dr. Fenyő orvosok, akik az első segínyt nyújtották a súlyosan sebesülteknek. Bekötözés után az áldozatokat beszállították a kórházba, akik közül

az egyik a kórházba szállítás közben kiszervezett.

A még életben levő másik három áldozat — két férfi és egy nő — állapota is életveszélyes. Az orvosok nem biznak felépülésükben.

Valamennyi lövés a fejét, vagy szívet találta, amiből arra következtetnek, hogy Prihodesenko még a

véres párbaj alatt is végleges nyugalommal vette célba a zenekar tagjait. A merénylő nyugodt viselkedése azt sejteti, hogy előre meglátta szándékkal követte el a merényletet és az öngyilkosságot.

A dráma szereplői közül csak a merénylőnek, Mihajlo Stefanovics Prihodesenkonak és a vendéglőben kiszervezett Nikolaj Romanov Prebajesenkonak a nevét sikerült eddig a náluk talált iratokból megállapítani, míg a többieknek semmiféle írást nem találtak. A zenekar egyetlen életbenmaradt tagját, akit a rendőrség őrizetbe vett, a késő éjszakai órákig nem lehetett kihallgatni, mert a kiállott izgalom miatt elvesztette öntudatát.

Ahol a gyilkosság történt

A Winkle-féle ismert, jóhírű vendéglő terme az események után valószínűsítő harctér képét nyújtja. A zenekar helve körül nagy, vörös vértócsák sötétlenek. Az asztalok, székek felfordítva, a padlón tört üvegcserepek, porcellánárakok a közönség pánikszerű menekülését illusztrálják. A vendéglő előtt is vérfolt vöröslök a járdán, ahol a meggyilkolt asszony menekülés közben holtan összerogyott.

A tömeggyilkosság híre pillanatok alatt terjedt szét a városban, ahol a kávéházak, vendéglők gyorsan kiürültek, mert mindenki a Kralj Petra-uccába, a véres dráma színhelyére sietett. A rendőrség a nagy csoportosulás miatt külön őrszemeket állított a vendéglő elé, hogy a rendet fentartsák. A terembe, ahol a gyilkosság történt, a hatósági helyszíni szemle befejezéséig senkit nem engednek belépni.

Novisad város egész lakossága az éjszakai órákban a megrendítő, borzalmas események hatása alatt áll. A rendőrség feladata — a befejezett tények után — már csak a részletek kiderítésére és a nevek megállapítására szorítkozik.

Békét kötött a magyar kormány és a polgári ellenzék

A szociáldemokraták nem vettek részt a pártközi értekezleten

Budapestről jelentik: A nemzetgyűlés elnökeinek nagyfontosságú pártközi értekezletet tartottak, amelyen a szociáldemokraták tagjainak kivételével valamennyi ellenzéki párt képviselői megjelentek. Az értekezlet célja az volt: *treuga dei*-t létesíteni a kormány és az ellenzék között. A legnagyobb ellenzéki pártnak, a szociáldemokratáknak távollétében az értekezletnek nem lett volna tulajdonképpen jelentősége, azonban a szociáldemokraták távolléte nem jelent elzárkózást, hanem csak azt, hogy a miniszterelnök külön akar velük tárgyalni. A szociálisták ugyanis olyan követeléseket állítanak föl a *treuga dei* fejében, amelyeknek teljesítésére — a kölcsön biztosítása érdekében — Bethlen ugyanis el van szánva, de ezt a jobboldali ellenzéki pártok előtt előre titokban akarja tartani. A szociálisták legfőbb követelését,

az általános amnesztia kihirdetését december 6-ikára, Miklós napjára tervezi a kormány,

amely az internálás megszüntetése és a közszabadságok helyreállítása tekintetében is hajlandó a szociálisták kívánságainak deferálni.

A pártközi értekezlet lefolyása a szociálisták távollétében meglehetősen csendes volt és újra bebizonyosodott, hogy az ugynevezett liberális ellenzék nem is választják el akkora ellentét a kormánytól. A kormány és a liberális ellenzék viszonya az utóbbi részről a nyílt udvarlás hőtől emelkedett a kormánytal szemben. Csakis ez a vi-

szony teszi érthetővé azt a nyájas előzékenységet, amelyet a nemzetgyűlés téli ülészakának napirendje megállapításában Vázsonyiék és Rassayék tanúsítottak a kormánnyal és a rendszerrel szemben. A nyílt színen ugyan úgy állították be ezt az ügyet, mintha a kormány külföldi tárgyalásai tennék pártkülönböztetés nélkül vállalt közérdekű a parlamenti tárgyalások nyugodt menetének és az ellenzéki harc lanyhításának a kérdését. Ez a *mise en scène* zavartalanul folyt le. Bethlennek sikerült a különben se tulságosra harcrakész ellenzékét ugyszólván teljesen leszerelnie annak az érdekek a hangsúlyozásával, amely a kormány fejének és külügyminiszterének újabb utazásához fűződik. A harciatlan, ellenzéki kötelességeit legfeljebb személyi hercehurcában érvényesítő ellenzéki modor most egyenesen kormányttámogató akcióvá tehetetlenedett.

Az értekezlet első felszólalója, gróf Bethlen István miniszterelnök közölte, hogy december 10-ike és 20-ika között a külügyminiszterrel együtt Genfba kell lennie, mert a kölcsönügy a Népszövetség elé kerül s ezért nyugodt politikai helyzetet szeretne teremteni. Kérte az ellenzék tagjait, hogy támogassák ebben. A kölcsön feltételeit megnehezítené, ha ez nem sikerülne. Vázsonyi Vilmos hangsúlyozta, hogy az országban nem szabad ex-lex állapotba kerülnie. Ugron Gábor is az indennitás sürgős tárgyalását kívánta. A miniszterelnök kijelentette,

hogy az indennitás vitáját megkönnyíti azzal, hogy a javaslatba csak pénzügyi kérdéseket vesznek be.

Gümbös Gyula azt fejtegette, hogy nehéz ezt a nyugodt helyzetet biztosítani, amikor egy képviselő le van tartóztatva. Gróf Bethlen István miniszterelnök nem választotta erre a felszólalásra, ellenben kijelentette, hogy komoly politikai gyűléseket lehet majd tartani, azonban az ébredők gyűléseit nem fogja a kormány engedélyezni, mert ez az egyesület nem politikai egyesület.

Meskó Zoltán az internáló-tábor feloszlását kívánta, mire a miniszterelnök megjegyezte, hogy a kormánynak is ez a szándéka. Több felszólalás után Scitovszky Béla elnök összegezte a vitát és kihirdette, hogy a nemzetgyűlés munkarendjében megállapodtak. Eszerint az Ulain-ügy tárgyalása után a földbirtoknovellát, majd az indennitási javaslatot tárgyalják. Szükség esetén a földreformnovella tárgyalását megelőzik és az indennitást tárgyalják le.

A szociálisták először saját pártjukban tárgyalják le a kérdést s azután tárgyalnak Bethlennel és határoznak a *treuga dei* kérdésében.

A fegyverviselési engedélyeket

december 1-éig meg kell hosszabbítani

A szubotcai rendőrség a napokban megkezdte a fegyverviselési engedélyek felülvizsgálását és megállapította, hogy sok fegyvertulajdonosnak már régebben lejárt a fegyverviselési engedélye, azonban eddig még nem kérelmezték az engedély megújítását.

Karakasevics Gábor rendőrfőkapitány most rendeletet adott ki, hogy mindazok, akik eddig bármilyen okból elmulasztották lejárt fegyverviselési engedélyük meghosszabbítását kérelmezni, azok, amennyiben továbbra is igényt tartanak fegyverekre, haladéktalanul kérelmezzék az engedélyek meghosszabbítását (Városháza, II. emelet, 114. szám alatt).

Azokat, akik fegyverviselési engedélyük meghosszabbítását december hó elsejéig nem kérelmezik, vagy fegyverviselési jogukról nem mondanak le, a legszigorúbban meg fogják büntetni.

Kiskoru vagonolvajokat fogott el a szubotcai rendőrség

A szubotcai rendőrség már régebb óta nyomozott ismeretlen tettesek után, akik a szubotcai vasútállomáson rendszeresen fosztogatták a vagonokat. A nyomozás azonban hetekig eredménytelen maradt, habár mindig újabb vagonfeltörésekről tettek jelentést.

Az erélyes nyomozás most eredménnyel járt és a rendőrségnek sikerült a vagonfosztogatókat négy kiskoru suhanc személyében elfogni. Miladinovics helyettes rendőrfőkapitány pénteken délelőtt hallgatta ki a kiskoru bűnösöket, akik beismerték tettüket. Elmondták, hogy heteken át folytatták jövedelmező munkájukat a tehérpályaudvaron és nagymennyiségű árut, főleg élelmiszereket, húst, zsírt, cukrot hordtak el, amit azután eladtak.

A rendőrség most azíránt nyomoz, hogy kik vásárolták a tolvajoktól. Ennek a kiderítése azonban nehéz munkát ad a rendőrségnek, mert a vagonfosztogató gyerekek azt sem tudják megmondani, hogy kiknek adtak el a lopott árukból. A tolvajokat átadják a fiatalokurak bíróságának.

A tizenharmadik havi fizetést

a szubotici városi tisztviselők
is megkapják

A szubotici városi tisztviselők az utóbbi években mindig mozgalmat indítottak annak érdekében, hogy a többi közalkalmazottak példájára ők is megkapják a tizenharmadik havi fizetésüket. A városi tisztviselők kérelme azonban eddig nem vezetett eredményre.

Az idén a szubotici városi tanács ismét foglalkozik azzal a gondolattal, hogy a tisztviselőknek tizenharmadik havi fizetést utaljon ki. A vajdasági városok nagyrésze — mint már jelentettük — elhatározta már az újévi kétszeres fizetés folyósítását és így a szubotici városi tisztviselőkre — akiket ugyanis nagyon rosszul fizetnek — sérelmes volna, ha éppen ők esnének el ettől a köztisztviselők részére most már rendszeressé vált kedvezménytől.

A városi tanács ezért elhatározta, hogy még a novemberi közgyűlés elé terjeszti javaslatát, amely szerint a városi tisztviselők részére a tizenharmadik havi fizetést kiutalassa. Mivel a kiszélesített tanács a javaslat elfogadása elé aligha gördít akadályt, a szubotici városi tisztviselők újévi — vagy esetleg már karácsonyi — kétszeres fizetést fognak kapni.

HIREK

— A vajdasági radikális képviselők intervencióját kéri a városok állami adórészesedése ügyében. Novisadról jelentik: A tíz százalékos állami adórészesedés ügyében — amit eddig Novisad város sem kapott meg a pénzügyminisztériumtól — a novisadi polgármester csütörtökön lenjárt Beogradban, ahol azonban a pénzügyminisztériumban az eddigi ígérekkel szemben határozottan megtagadták az összeg folyósítását. Novisad város tanácsa most a vajdasági radikális képviselőket akarja intervencióra felhívni, valamennyi vajdasági város részére az állami adórészesedés folyósítása érdekében.

— Készül az új egyetemi törvény. Beogradból jelentik: A közoktatási tanács összeállított egy bizottságot, amelyben az összes egyetemnek, valamint a szubotici és skoljei jogi fakultások képviselve vannak. A bizottság kidolgozta az új egyetemi törvény-tervezetet, amely érvényes lesz az egész ország területére. A tervezet a legteljesebb tanszabadság elvén nyugszik. A tervezetet *Trilunovic* közoktatásiügyi miniszter már a legközelebbi időben beterjeszti a parlamentnek, amely a javaslat tárgyalására kérni fogja a sürgősség kimondását.

— Csökkentik a rendőrségek személyzetének létszámát. Beogradból jelentik: A belügyminisztériumban tárgyalások folynak a rendőrségek személyzetének létszámcsökkentéséről. A szerbiai és boszniai rendőrségek redukciójának előmunkálatai már befejezést nyertek és rövidesen sor kerül a vajdasági rendőrségek ügyének felülvizsgálására is.

— Összedült a becskeréki Sokolház. Veliki-Becskerekéről jelentik: Pénteken délelőtt a Zápolya uca 5. szám alatti földszintes ház, amely a Szokol Egyesület tulajdona, nagy robbanással bedült. A házban két műhely van, ahonnan azonban az emberek idejében tudtak menekülni, úgy hogy emberéletben nem esett kár.

— A csehszlovák újságírók kongresszusa. Prágából jelentik: A csehszlovák hírlapírók egyesülete a napokban tartotta meg kongresszusát Pilsenben, amelyen elsősorban az újságírók szociális helyzetével foglalkoztak. A kongresszus ez ügyben határozati javaslatot fogadott el, amelyet a minisztereknek, a kultuszminiszternek és a népjóléti miniszternek küldöttésként adtak át. A határozatban a csehszlovák újságírók utalnak arra, hogy bár a szociális haladást csak a sajtó szorgalmas munkájával lehet keresztülvinni, ennek ellenére az újságírók éppen azok, akik leginkább nélkülözik a társadalom szervezett támogatását. Ennek az állapotnak — mondja a memorandum — amely nem méltó egy kulturnemzethez és államhoz, megjavítása kötelessége a társadalomnak és a kormánynak.

— Öngyilkosság. Szomborból jelentik: Pénteken délelőtt Bogisics István sombori napszámos lakásán felakasztotta magát. Mire tettét észrevették, már halott volt.

— »Kanapé-processzus« a német ex-császár és a fia között. Bécsből jelentik: A »Daily Mail« jelentése szerint Vilmos német ex-császár Amszterdamban eljárt annak az érdekében, hogy a volt német trónörökös által feladott kulturszállítmányt lefoglalják. Ezt az intézkedést azért tette, mert *Frigyes Vilmos* extrónörökös olyan butoradarabokat is el akart venni, amelyek apja, az ex-császár tulajdonát képezték. Ezeket a butorokat kivették a butorkocsiból és visszatartották.

— Királysértés. A szubotici rendőrség letartóztatta *Fazekas* János 36 éves szubotici lakost, aki egy korcsmában, ittas állapotban szidalmazta a királyi házat és olyan kijelentést tett, hogyha Tisza István még érne és meg volna a szubotici 6. honvédegyalozozred, megmutatná ő, hogy más világ volna itt. *Fazekast* átadják az ügyészségnek.

— Tanári kinevezés. A közoktatásiügyi miniszter *Csurcsin* Lázárt, a szubotici gimnáziumba beosztott segédtanárt rendes tanárrá nevezte ki, *Papics* tanítóképezési tanárt pedig Skopljéba helyezte át.

— Békésen intézik el Rakovszky István és Klebeisberg lovagias ügyét. Budapestről jelentik: A Klebeisberg—Rakovszky lovagias ügyben Rakovszky István segédei kijelentették, hogy megbízójuknak a nemzetgyűlésen képviselői minőségében tett politikai kijelentései nem érintik Klebeisberg Kuno gróf kultuszminiszter egyéni becsületét. Az ügy ezzel a nyilatkozattal békésen befejezést nyert.

— Komitási vezér az expresszvonaton. Caribrodri jelentés szerint Alexandrov Tódor bolgár komitási vezér, a macedón bandák főnöke, Olaszországba utazott. A hegyvidéki bandavezér utazása nagy feltűnést kelt, általában arra magyarázzák, hogy Olaszország újra felfegyverzi a bolgár bandákat.

— Zagreb hó alatt. Zagrebból jelentik: Csütörtök éjjel szakadatlanul nagy hóesés volt. A város hó alatt fekszik. A forgalom a város több pontján megszakadt az uccákat eltorlaszoló méteres hó miatt.

— A toráki gyilkost tizenöt évi fegyházra ítélték. Veliki-Becskerekéről jelentik: A becskeréki kerületi törvényszék pénteken hirdette ki az ítéletet a toráki gyilkosság ügyében. A főtárgyalást kedden kezdte meg. *Annica* Pál földműves, a bűnpör vádlottja ez év június havában agyonlőtte apját. *Mucan* Pavle gazdálkodót. A bíróság előre megfontolt emberölés büntetésében mondotta ki bűnösnek a vádlottat és elítélte 15 évi fegyházra.

— Ujból letartóztatták Novakovic Kosztát. Néhány nap előtt a beogradi bíróság szabadlábra helyezte *Novakovic* Kosztát volt kommunista képviselőt, aki a vidovdani merénylet után Oroszországba ment, s onnan most tért vissza. Tegnap a bíróság ujból letartóztatta *Novakovic* és az államvédelmi törvény alapján eljárás indítottak ellene. *Novakovic* kihallgatása alkalmával azzal védekezett, hogy külföldi működése nem irányult az állambiztonsága ellen. Kénytelen volt utlevél nélkül elutazni, minthogy a rendőrség megtagadta az utlevél kiadását. A rendőrség birtokában van *Novakovic*nak *Radek* orosz népbiztoshoz intézett levele, melyben *Markovic* Szimát és *Milics* Iliját azzal vádolja meg, hogy az Oroszországból érkező propaganda pénzek nagy részét saját céljaira fordították. *Novakovic* a leghatározottabban tagadja, hogy a levelet ő írta.

A »Sasok« a Katolikus Legényegyletben. A Katolikus Legényegylet újonnan szervezett műkedvelő gárdája által saját színháztermében az újságírók nyugdíjalapja javára november 24. és 25-ére, szombatira és vasárnapra hirdetett előadás iránt páratlan érdeklődés nyilvánul meg. A két estén *Rdkosi* Viktor és *Guthi* Soma szellemes és komikus bonyodalmakban változatos *Sasok* című három felvonásos bohózata az eddigi sablonos műkedvelő előadásoktól eltérően szakavatott művészi rendezésben kerül színre. Az előrelátható sikerben elsősorban a főbb szerepeket játszó *Prokopovic* Bözsi, *Jeszenszky* Ernő, *Schadl* József és *Sztipics* Béla fogják kivenni a részüket, de az egész együttes lelkes és tehetséges. Jegyek korlátozott számban még előjegyezhetőek a Reitter-drogériában.

— A novisadi rendőrség sikere! Novisadról jelentik: A rendőrség letartóztatta *Szabados* István rovtomultu csavargót, aki már öt éve ki van utasítva Novisadról. *Szabados* lopott ruhaneműket akart eladni, amikor elfogták. — *György* József novisadi foglalkozás nélküli egyént, hat rendbeli lopás miatt pénteken letartóztatták. — *Jónics* Pávle novisadi lakos néhány nappal ezelőtt feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik lakásáról nagy mennyiségű ruhaneműt vittek el. A rendőrség a lopás gyanúja alatt letartóztatta *Gersche* Frigyes mechanikus és *Zasrodnik* Milka szakácsnőt, akik beismerték, hogy ők törték fel *Jónics* Pávle lakását.

Lepedat i Jovanović szubotici főelárúsitóknál vásárolt sorsjegyekből november 22-én kisorsoltattak:
4000 dinárt nyert: 35646.
2000 dinárt nyert: 22974 79949.
1000 dinárt nyert: 17615 62247.
500 dinárt nyert: 8437 15204 31 25213
28 27953 42460 43849 48984 50553 62298
75726 77329 83249 95782.
240 dinárt nyert: 1603 4537 43 6805 7
37 58 85 7901 8 22 29 36 77 81 8139 93
8423 44 9124 6 12549 58 71 13845 90
15228 50 64 18541 69 76 19132 419 20976
21733 67 22974 5 23 27940 72 86 28763
66 95 31236 81 34003 10 13 91 36018 338
43 67 37327 92 39810 37 40373 638 42413
34 38 46 58 96 43832 74 47756 60 90 92
48908 24 88 49313 65 78 97 50531 36 94
51053 57404 91 59141 60 59738 48 62 88
92 94 64646 65223 66 67736 43 67801 96
70762 71556 74 75 92 72031 91 97 77383
78235 58 79906 14 18 74 82 80268 96
83232 41 58 83525 68 99 85810 21 88414
89324 49 66 91365 73 94109 41 49 97001
18 46 97327 62 48 81 99529 39.

Legszebb karácsonyi ajándék egy művész fotográfia Reményi fotoszalonzából, Rudkóva 4.

Kulturstély. A szubotici zsidó nőegylet és népkönyvtár vezetősége november 24-én este fél kilenc órai kezdettel az új Lloyd helyiségében kulturstélyt rendez, gonposan és változatosan összeállított programmal. Műsor után teát szolgálnak fel. Tea közben cigányzenekar játszik. A jótékony célú kulturstélyt iránt nagy az érdeklődés. Az estélyre külön meghívókat nem bocsátott ki a rendezőség.

TŐZSDE

Noviszadi terménytőzsde, november 23-án. Irányzat csendes. 69 vagon áru kelt el. Buza bánati 312,50 dinár, bácskai 315 dinár. Tengeri új szeremi 210 dinár, március—áprilisi 200—205 dinár, december—februári bácskai 200 dinár, ótengeri 225 dinár. Liszt 0-ás GG. 500 dinár, 5-ös 400 dinár, 6-os 330 dinár, 7-es 280 dinár.

Beograd, november 23. Zárlat: Bécs 0.1243—0.1240, Newyork 88.20—88.—, London 386—385, Milano 3.8425—3.8325, Prága 2.5550—2.55, Budapest 0.48—0.46, Genf 15.3750, Szófia 72—70, Páris 4.82—4.85.

Zagreb, november 23. Zárlat: Bécs 0.1252—0.1242, Budapest 0.4650—0.4550, Bukarest 43—42, Milano 3.82—3.81, Genf 15.40—15.35, London 385—384, Páris 4.80—4.75.

Zürich, november 23. Zárlat: Newyork 5.73, London 24.65, Páris 31.10, Milano 24.85, Prága 16.67 és fél Budapest 0.00302, Beograd 6.5750, Szófia 4.80, Bukarest 2.75, Bécs 0.008005, Száz billió márka 80 frank.

Budapest, november 23. A Devizaközpont hivatalos árfolyamai: Beograd — dinár 230 244, Bukarest — lei 100—113, London 87800—91800, angol font 87900—92300, Milano 890—945, lira 900—955, Páris 1110—1176, francia frank 1123—1191, Prága, szokol 581—625, Varsó, lengyel márka 0.50—0.70, Bécs, osztrák korona 82.15—80.35.

Értéktőzsde. Magasabb árfolyamok mellett barátságosabb hangulat. Záróárfolyamok (ezer koronában): Bankok: Angolmagyar 129, Bosny. agrár 50, Földhitelb. 300, Hazai 255, Szlavon jelz. 35, Lloydbank 28, Cseh iparb. 225, Magyar hit. 630, Jelzáloghitel 55, Leszámitoló 135, Olaszbank 45, Mercur 26, Osztrák hitel 114, Keresk. bank 1.245. Takarékpénztárak: Belvárosi 45, Egyes. főv. 235, Ált. takarékpénztár 180, Mektár 200, Pesti hazai 4.400, Biztosítók: I. Magy. Bizt. 6.250, Fonciere 240, Jég 180. Malmok: Back-malom 93, Concordia 83, I. bpesti gm. 208, Hungária 106, Királymalom 59. Bányák és téglagyárak: Beocsini 1.100, Borsodi 330, Szentlőrinci 135, Cement 230, Szászvári 395, Kohó 810, Istvántégla 60, Kőb. gözt. 225, Drasche 370, Magnezit 3.100, Aszfalt 55, Ált. kőszénb. 2.600, Salgó 609, Ujlaki 255, Urikányi 1.680. Nyomdák: Athenaeum 485, Globus 61, Kunossy 37, Pallas 58. Vasművek és gépgyárak: Coburg 50, Gróf Csáky 33, Gazd. gép 145, Fegyver 1550, Frankl 95, Ganz Dan. 5.450, Ganz vill. 2.500, Hofherr 200, Kistarcsei 130, Láng 140, Lipták 22, Ált. gépgy. 5.760, Magyar acél 270, Rimamurányi 108, Roessemann 56, Schlick 115, Mérleg 28.

VAJIDASÁGI MAGYAR IRÓK ALMANACHJA

Szerkesztette:
DEBTE JÁNOS PRADÓ IMRE

Tartalma: Az 1924. évi szlovén kuth. gr. kel. református és kat. hitelt. naplók, Ambrus Balázs, Asztalos János, Borádi Lajos, Császár Géza, Csuka Zoltán, Debre János, Diószeghy Tibor, Farkas Geza, Fenyves Ferenc, Gráber László dr., György Mátyás, Jánoszi Sándor, Havas Károly, Juhász Ferenc, Láng Arpád, Lányi Ernő (dal énekhangra, zongorakísérettel), László Ferenc, Mikó Izidor, Pál Tamás, Radó Imre, Somfai János, Stejn László, Szabó János, Szántó Róbert, Szenteloky Kornél, Tamás István, Vidor Imre novellája, verse, cikke versfordítása.

Az izléseseim kiállított nagyalku vasok kötetnek (212 o dal)

ára 50 dinár

Diszkrétéban fennmaradt papíron 150 kézzel számozott amatőrpéldány is készült, mely könyvtári forgalomba nem kerül.

Az amatőrpéldány ára 100 dinár.

Megrendelhető a szerkesztőknél a Bácsmegyei Napló szerkesztőségében Szubotican.

A Polgári Kaszinó (volt Nemzeti Kaszinó) könyvtára rendezés alatt áll. A kaszinó elnöksége felkéri azokat, akiknél a kaszinó tulajdonát képező könyvek vannak, hogy ezeket a kaszinó gondnokának: Kazinczi Istvánnak, minél hamarabb adják át.

NYILTTÉR.

Özv. ómoravica Ungár Józsefné született Bachrach Fanny, úgy a magá mint gyermekei és az egész család nevében megírt szívvel jelenti, hogy imadott jó férje, a legjobb apa, a legodaadobb nagypapa, testvér és rokon

**ómorovica
UNGÁR JÓZSEF**
földbirtokos

életének 80-ik és boldog házasságának 53-ik évében övének vigasztalhatatlan fájdalmára 1923. évi november hó 22-én este 9 órakor meghalt.

Drága halottunkat 1923. évi november hó 25-én délelőtt 12 10 órakor kísérik a gyásznárból, VIII., Ivan Anunovića ulic. broj 10. a vasúti indóházhoz és onnan St.-Morovica-ra szállítjuk, ahol még ug anezen napon örök nyughelyére a családi sírboltba helyezték el.

Az elhunyat mélyen gyászolják ómorovicai Ungár Béla, Pál és Imre gyermekei, Ungár Ferenc testvere, ómorovicai Ungár Béláné szül. csengeri Mayer Juliska, ómorovicai Ungár Pálné szül. Ungár Rózsika és ómorovicai Ungár Imréné szül. csengeri Mayer Irma men. el. ómorovicai Ungár Honka és férje csengeri Mayer Sándor, ómorovicai Ungár Alice, József, Kató, János és György unokái, Ungár Ferencné szül. Schwarz Julcsa, Bachrach Lajos és felesége Ob. ath Lujza, Bachrach Henrik és felesége Halbrohr Honka sógorai és sógornói, valamint számos rokona és tisztelője.

Isten veled! Áldva áldjuk emlékedet!
Subotica, 1923. november 23.
Koszorúk mellőzését kérjük.

A staramoravica zsidó hitközség előjárósága mély megilletődéssel jelenti, hogy szertelve tisztelt elnöke

ómorovicai Ungár József úr

1923. évi november 22-én jobboldali szenderült. A megdicsőült enőki tisztát több mint fél-évszadon át hitéleti bölcsőséggel, bölcseséggel és mindenek felett a legigazabb emberbaráti szeretettel követte be, hitközségünkben az általa létesített alkotások minden időben hirdetni fogják az Ő nagy nevét és egyeniségét, amelyet mi halálával soha el nem múló kegyelettel fogunk megőrizni.

Isten oltalma legyen megdicsőült lelke és hamvai felett.
Staramoravica, 1923. évi november 23-án.

A staribečeji izr. hitközség előjáróságától.

Pályázat

A staribečeji izr. hitközség és Chevra Kadisa templomszolgái (sameszi) és liberer állásra pályázatot hirdet.

Pályázótól megkivántatik, hogy lehetőleg szerb állampolgár, a baromfimtészésre három elismert rabszótól képesítve, vallásos életű és a vallás szokásaiban teljesen jártas legyen. Megkivántatik továbbá, hogy a hitközségi, templomi Chevra Kadisa és a halottak körüli teendőket végezze és lehetőleg a szerb nyelvet bírja. — A szerb nyelvben jártasok előnyben részesülnek.

Javadalmazás: Természetbeni lakás, liszt- és tűzifaellátás, szokásos mellékjövödelmek és készpénzítés megállapodás szerint.

Eddigi működést, életkort, családi állapotot és a képesítést igazoló okmányok hiteles másolatai f. évi december hó 31-ig „a staribečeji izr. hitközség előjárósága” címére küldendők. Utiköltség csak a megválasztottnak térítetik meg.

Staribečeji, 1923. november hó 19-én.

Darvas Sámuel
hitk. titkár.

8859

Dr. Nagy Sándor
hitk. alelnök

110 HP GÖZGÉP

magas-alacsony nyomású, condensatorral, Röckgyártmány, továbbá 66 m³ vízcsöves kazán tulhívítóval, Bánó szabályalom, Röck gyártmány, mindkettő alig használt, kifogástalan állapotban, azonnal szállítható, á on alul, azonnal eladó.

„VOJVODINA”

műszaki osztály, Subotica Vilsonova ulica 10. szám
TELEFON: 320 és 619. 8805

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint **Senčanski put 18. sz. alatt** (gyalogvási laktanyától ca 150 lépés) **házamban levő vendéglőmet újból berendezve „NASA”** (a mi) elnevezés alatt megnyitottam.

Tisztán kezelt homoki-, ó- és ujbork, valamint kitűnő gyümölcsparlat- és egyéb szeszitalok szolid árak mellett kaphatók.

Kihordásnál árkedvezményt nyújtok!

Minden nap éjfélig nyitva!

A n. é. közönség b. pártfogását kérve maradtam teljes tisztelettel

8778

Vojnich Z. József

a „Nasa” vendéglő tulajdonosa.

Od Dra Ivana Veselinovića, kr. javnog beležnika u Vel.-Kikindi.

Posl. br. 197—1923.

DRAŽBENI OGLAS.

Na zahtev trgovačke firme »Braća Vitković u Beogradu, Knez Mihajlova ul. 49.« koju zastupaju advokati Dr. Jakov i Leopold Volf, iz Vel.-Kikinde, ovim objavljujem, da će se dana 3-eg decembra 1923. god. u 3 sata posle podne prodati uz moje poslovanje dve bale pamučne tkanine u jednoj partiji, koju je robu kupio Vasa Petrović, trgovac, iz Vel.-Kikinde, na štetu kupčevu u zakašnjenju.

Pomenuta roba se nalazi kod Trgovačke i Kreditne Banke d. d. u Vel.-Kikindi, ul. Prestolonaslednika Aleksandra, te će se tamo dražba obaviti.

1. Roba će se prodati za gotov novac.
2. Isključna cena je 341 L sterlinga i 6 šilinga, a kupovna cena ima se isplatiti takodje u efektivnim L sterling ili preračunata u dinarima po kursu koji će biti na dan 30-og novembra 1923. godine na Beogradskoj berzi.
3. Licitanti su dužni da polože pre dražbe potpisanome kraljevskom javnom beležniku u ime pišmanluka 20% od isključne cene ili preračunatu u dinarima, koji će se pišmanluk po svršenju dražbi vratiti svakom licitantu a zadržaće se pišmanluk samo onog licitanta koji bude kupac robe i uračunaće mu se u kupovnu cenu.
4. Za kakvoću robe prodavac ne jamči.
5. Državnu pristojbu po ovome kupu plaća kupac, koji je dužan kupovnu cenu u roku od tri dana u gotovom novcu da isplati a po isplati preuzeti robu i odmah odneti. — U koliko to u odredjenom roku ne učini gubi položeni pišmanluk i roba će se ponovo prodati na javnoj dražbi na njegovu štetu i trošak.
6. Roba će se prodati onome, koji ponudi najveću cenu, a prodaje se eventualno i ispod isključne cene.

U Vel.-Kikindi, dana, 20-og novembra 1923. godine.

Dr. IVAN VESELINOVIC

kraljevski javni beležnik.

TÜZIFA

I-a bükhasáb és tölgyvel kevert bükhasáb tűzifát vagonokból és méterben legolcsóbb napl. árak mellett prompt szállít a

KOVINI BANK R. T.
faosztálya Kovinban, (Bánát.)

Eladunk azonnali szállításra apatini telepünkről: **pilisvörösvári gránittörmelék.**

I-a fichte és tanne fagyapótot, fűr., nyár és jegenye deszkát és rönköket. Fenyő telefontoszlopokat.

Kiss Pál és Tsai
— Sombor. —
8.59

SZÁRAZBÉL 60 DINÁRÉRT

100 méterenként kapható a

BÉLIPAR R. T.-nál SUBOTICA

HALÁŠKI PUT.

8870

ÖN
meg lesz lepve!

A BÜVÖS JEGYZÉKKÖNYV?

A XX. évszázad legnagyobb találmánya!

Mintát küld 15 dinárért utánvétellel:

KAMENKO JOVANOVIĆ

Handža (Banat)

LÓTARTÓK FIGYELMÉBE!

Mindennemű szálas takarmány

széna, muhar, köles, buza, rozs és zabszalma

préselt állapotban kapható nagyban és kicsinyben

„SZÉNATELEP”

Telefon 182.

Rétiszéna préselve Din. 135

I. rendű anyaszéna préselve Din. 160

100 kgr-ként bérmentve házhoz szállítva.

Tartós, vízhatlan szigetelő és tetőfedő anyag!

Nedvesség ellen évtizedek óta ismert

és kipróbált

anyag

kátránymentes tehát a tartáshoz szükséges mázolás fölösleges. — Mintákat és költségtervezeteket küld

Hrvatska Industrija Katrana d. d. Zagreb

Trenkova ulica 18. — Telefon 364.

1575

FAKERESKEDŐK RÉSZÉRE

OLCSÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS A

KOVINI BANK R. T.

faosztálya Kovin (Banat)

Fűrész-, építőanyag úgy kemény mint puhafában, gömbös, széleszka mindenkor raktáron. Kívánatra minden méret vágatik. Eladás engros és detailban.

7764

SZÖVET-MAGYRERESKEDÉS

SAJMIŠTE 55. **MARS D. D.** SAJMIŠTE 55.

ÜZLETVEZETŐ:

IGNJAT NEUSSER .: ZAGREB

A HATZOVA ULICA MEGHOSSZABBÍTÁSÁBAN

8011

